

Vaikuttaminen lähiympäristössä

Alustus aiheeseen

Usein on kuultu harmiteltavan, etteivät nuoret halua osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun riittävästi ja ettei heitä kiinnosta yhteiskunnalliset asiat. Kuitenkin nuorilla on halua osallistua vaikuttamiseen, mutta osallistumisen ei haluta olevan vain näennäistä, vaan aitoa. Tällöin nuorten mielipiteet ja näkökulmat tulisi ottaa huomioon ja esityksiä tulisi muuttaa nuorilta saatujen vastausten perusteella.

Nuorten ajatuksilla on väliä ja nuorten ajatuksia tulee kuunnella. Keskustelu on avain kuunteluun ja keskustelun kautta voidaan inspiroitua. Aidosta kuuntelemisesta syntyy kokemus, että asioita oikeasti viedään eteenpäin yhteiskunnassa.

Vaikuttamisessa on kyse osallisuudesta, jolloin nuorelle annetaan mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa itselle tärkeissä asioissa. Suurimmalla osalla nuorista on halua vaikuttaa ilmastokysymyksiin. Siltikään kaikki nuoret eivät koe osallisuutta omassa kasvu- ja kehitysympäristössään, ja lisäksi on heitäkin, joilla saattaa olla vaikeuksia tietää, miten voisi vaikuttaa ilmastoasioihin.

Tässä osiossa käydään lävitse, miten nuoret voivat vaikuttaa omassa arjessaan:

- lukioissa
- omassa lähiympäristössä.

Lähteet: [THL, lasten ja nuorten osallistuminen ja vaikuttaminen](#)

[Sitra, 5+1 vinkkiä nuorilta aikuisille](#)

5 + 1 vinkkiä nuorilta aikuisille

Nuoret haluavat vaikuttaa, mutta osallisuuden tulee olla oikeaa. Seuraavaksi viisi vinkkiä nuorten vaikuttamisen lisäämiseen, matalalla kynnyksellä:

Vinkki 1: Tue kaikenlaisten nuorten osallistumista

"Ei vain kympin oppilaita ja osallistamisen kannalta "ideaaleja" nuoria. Ota mukaan myös oppimisvaikeuksista kärsiviä, moponuoria ja tyyppisiä, sellaisia, joista osa aikuisista ajattelee negatiivisesti. Jokaisella nuorella on ääni, asiaa ja näkemyksiä."

Vinkki 2: Ota nuoret mukaan alusta lähtien päätöksentekoon ja kehittämiseen

"On hassua kysyä nuorilta mielipidettä palvelusta, jonka kehittämisessä yhtäkään nuorta ei kuultu. Kun asiaksi on alkutaipaleella, nykäise tuttua nuorta hihasta, ota yhteyttä paikalliseen nuorisovaltuustoon tai haastattele nuoria nuokkarilla. Ota nuoret mukaan siis mahdollisimman varhaisessa vaiheessa."

Vinkki 3: Ole avoin

"Kuuntele nuorten ajatuksia ja ideoita. Älä tuomitse. Nuoret saattavat heittää vilttejä ideoita ja ehdotuksia, joista kokeneempi aikuinen osaa heti sanoa, ettei kyseessä ole toteutuskelpoinen idea. Älä silti lannista nuorta ja lyttää ideaa. Kerro, että idea itsessään on mielenkiintoinen, mutta kaikkea ei voi aina toteuttaa. Muista perustella!"

Vinkki 4: Mene sinne, missä nuoret ovat

”Ota mukaan esimerkiksi Instagramissa tai nettikyselyillä. Käy nuorisotiloilla, kouluilla ja kauppakeskuksilla. Älä odota, että nuoret juoksevat luoksesi.”

Vinkki 5: Kerro, mihin nuoren mielipide on vaikuttanut

”Jos kysyt mielipiteitä ja saat vastauksia, palaa nuoren luo kuukausien kuluessa ja kerro, mihin mielipide vaikutti.”

+1: Anna nuorille aito mahdollisuus osallistua

Lähde:

[Sitra, 5+1 vinkkiä nuorilta aikuisille](#)

Nuorten vaikuttaminen ei ole mielipidekysymys!

Yleensä on kuullut sanottavan, että nuorten vaikuttaminen ei kannata, koska siitä ei ole mitään hyötyä. Nuorten osallisuus ei ole mielipidekysymys tai vaihtoehtoinen toimintatapa.

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 12 artikla korostaa lapsen ja nuoren roolia aktiivisena toimijana oikeuksiensa edistämiseksi, toteuttamiseksi ja valvonnassa. Nuorella on oikeus ilmaista näkemyksensä, ja ne on huomioitava asianmukaisesti kaikissa häntä koskevissa asioissa.

Osallistumisoikeutta täydentävät artikkelit oikeudesta:

- mielipiteen ilmaisemiseen (artikla 13)
- ajatuksen-, omantunnon- ja uskonnonvapauteen (artikla 14)
- yhdistymisvapauteen ja rauhanomaiseen kokoontumisvapauteen (artikla 15).

Osallisuustyö on YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen toimeenpanoa ja pohjimmiltaan ihmisoikeustyötä.

Nuoret kannattaa ottaa heitä koskevaan päätöksentekoon mukaan heti alusta asti. Parasta olisi, jos vaikuttamisideat tulisivat suoraan opiskelijoilta. Jos vaikuttamismahdollisuudet arveluttavat, tulee muistaa, että monet päättäjät toivovat nuorten osallisuutta vaikuttamisessa ja haluavat kuulla nuorten ideoita. Kannattaa aina tarkkaan miettiä, mitä asioita haluaa lähteä edistämään ja onko vaikuttamisidea jo selvillä vai vaatiiko se isomman porukan kanssa pohtimista.

Yksin harvoin mitään saa aikaan ja tässäkin asiassa joukossa on voimaa.

Lähteet:

[Lapsenoikeudet.fi](https://lapsenoikeudet.fi), YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus artikla 12

Lukiossa vaikuttaminen

Voivatko lukiolaiset vaikuttaa lukioissa mihinkään vai tekevätkö rehtori ja opettajat vain kaikki päätökset? Osa lukiolaisista on varmasti pohtinut tätä, kun kyseessä ovat ilmastoasioihin liittyvät vaikuttamisen mahdollisuudet.

Lukiolaiset voivat toteuttaa suoraa vaikuttamista lukiossa ja lukion lähiympäristössä. Jotta nuori voi tulla kuulluksi omana itsenään ja arvokkaana osana ympärillä olevaa yhteisöä, tilanteen tulee olla aidosti osallinen ja mahdollistaa nuorelle oman tilan vaikuttaa. Lukioikäiset kaipaavat erityisesti mahdollisuutta osallistua lukion ja lukioyhteisön kehittämiseen.

Opiskelijoiden vaikutusmahdollisuudet on kirjoitettu myös lukiolakiin:

“Opiskelijakunnan tehtävänä on edistää opiskelijoiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista sekä kehittää opiskelijoiden ja koulutuksen järjestäjän välistä yhteistyötä. Opiskelijakunnat myös osaltaan valmistavat opiskelijoita aktiiviseen ja kriittiseen kansalaisuuteen.”

Seuraavaksi käydään lävitse erilaisia keinoja, joilla lukiolaiset voivat vaikuttaa lukioissa.

Lähteet:

[THL, lasten ja nuorten osallistuminen ja vaikuttaminen](#)

[Finlex, lukiolaki](#)

Vaikuttaminen edustajistoissa

Vaikuttamistyöllä voidaan muuttaa asioita itsellemme parempaan suuntaan. Oli kyse sitten vaikkapa maailmanlaajuisesta ilmastopolitiikasta, lopputulos syntyy vaikuttamisen tuloksena. Lukiolaisten tulee puolustaa tärkeitä asioita ja arvoja, sillä jos niin ei tehdä, asiat saattavat liikkua huonompaan suuntaan.

Kaikilla on mahdollisuus vaikuttaa, eikä vaikuttaminen ole kenenkään etu- tai yksinoikeus. Harjoittelulla voi kehittää omia vaikuttamistaitoja ja edesauttaa itselle sopivien vaikuttamisvälineiden ja -verkostojen löytämistä.

Lukiolaisilla vaikuttaminen voi tapahtua nuorisovaltuustoissa, opiskelijakuntien hallituksissa, kunnan eri lautakuntien tai koulujen johtokuntien jäsenenä. Esimerkiksi monissa kunnissa kehitetään uusia nuorten osallistumisen rakenteita.

Nuorisovaltuustot ovat poliittisesti sitoutumattomia nuorten vaikuttajaryhmiä, jotka ajavat omissa kunnissaan paikallisten nuorten etuja. Nuorisovaltuustot edustavat kunnan nuoria kunnallisessa päätöksenteossa. Demokraattisesti valittujen nuorisovaltuustojen tehtävänä on tuoda nuorten ääni kuuluviin, ottaa kantaa ajankohtaisiin asioihin sekä tehdä aloitteita ja kannanottoja. Nuorisovaltuutetut ovat usein iältään 13–18-vuotiaita, mutta ikäraja vaihtelee paikkakunnittain. Nuorisovaltuustojen toimikausi on yleensä yksi vuosi, mutta toimikausi voi myös kestää kaksi vuotta.

Suomessa eniten lukiolaisten vaikuttamismahdollisuuksia edistää Suomen Lukiolaisten Liitto. Liiton päätehtävä on varmistaa, että lukiolaisten ääni kuuluu voimakkaasti kaikilla päätöksenteon tasoilla. Lukiolaisten Liiton asiantuntijat ovat jokaisen lukiolaisen käytettävissä, jos on syytä epäillä jotain menneen ristiin oikeuksien kanssa. Lukiolaisten Liitto pyrkii myös edistämään nuorten vaikuttamismahdollisuuksia.

Lähteet:

[Lukio.fi, lukiolaisvaikuttaminen](#)

[THL, lasten ja nuorten osallistuminen ja vaikuttaminen](#)

[Lukio.fi, vaikuttaminen](#)

[Nuva.fi, Mikä nuorisovaltuusto?](#)

Opiskelijakunta

”Opiskelijakunnan ydintoimintaa on vaikuttaminen.”

Opiskelijakunnat ovat yksi vaikuttamisen keino lukiolaisille. Opiskelijakuntaan kuuluvat kaikki opiskelijat, vaikka sillä usein tarkoitetaan vain niitä opiskelijoita, jotka kuuluvat hallitukseen.

Opiskelijakunta on tärkeässä osassa lukiolaisten yrittäessä vaikuttaa kouluyhteisönsä asioihin. Opiskelijakunnat voivat jopa vaikuttaa kunnan asioihin, ainakin niissä asioissa, joissa tarvitaan nuorten näkemyksiä. Opiskelijakunnan kautta lukiolaisten on mahdollista saada oma äänensä kuuluviin heitä koskevissa asioissa ja vaikuttaa oman koulunsa kehittämiseen. Jos opiskelijat huomaavat jonkin epäkohdan omassa lukiossaan, voi yksittäinen opiskelija oppilaskunnan kautta välittää viestiä eteenpäin rehtorille.

Opiskelijakuntatoiminta voi myös levitä lukion ulkopuolelle ja parhaimman hyödyn toiminnasta saa, kun lukioon kutsutaan asiantuntijoita esittelemään omaa toimintaansa. Parasta olisi myös tehdä yhteistyötä muiden lukioiden opiskelijakuntien kanssa.

Yhteistyössä kannattaa olla myös seuraavien tahojen kanssa:

- kunnan lukiokoulutuksesta vastaava henkilö
- kunnan opiskelijahuollosta vastaava henkilö
- kunnan opetuslautakunnan jäsen
- sosiaali- ja terveyslautakunta
- valtuustojen puheenjohtaja
- vanhemmat
- nuorisotoimi
- nuorisovaltuusto
- Erilaiset järjestöt.

Opiskelijakunnat ovat kunnille voimavara, joten päättäjien kannattaa pitää se mielessä. Vaikuttamistyötä voi tehdä myös lukion lähiympäristön kehittämiseksi, eikä aina pelkästään lukion sisäisten asioiden eteen. Opiskelijakunnan kannattaa aina tarttua erilaisiin vaikuttamismahdollisuuksiin, sillä näin varmistetaan, että opiskelijoiden ääni kuuluu. Opiskelijakunta voi viedä opiskelijoiden ääntä eteenpäin monenlaisissa asioissa. Tällaisia ovat esimerkiksi lukion lähiympäristö ja kestävään tulevaisuuteen liittyvät asiat.

Lähteet:

[Nuoret ja osallisuus, osallisuus kouluissa](#)

[Omaoppilaskunta, oppilaskunta toimii](#)

[Lukio.fi, perustoiminta kuntoon](#)

[Lukio.fi, lukiolaisvaikuttaminen](#)

Lukioiden konkreettiset keinot

Opiskelijakuntien lisäksi lukioissa on myös muuta nuorten aktiivisuutta edistävää toimintaa, esimerkiksi ympäristö- ja ilmastoryhmiä. Lukioissa opiskellaan myös, miten voidaan vaikuttaa ja osallistaa nuoria. Lukiolaiset voivat vaikuttaa esimerkiksi:

- järjestämällä ideointitapahtuman joko oppilaille tai kouluruokaan vaikuttaville aikuisille
- tekemällä aloitteita
- ehdottamalla korjauksia kouluun
- kirjoittamalla mielipidekirjoituksia
- olemalla yhteyksissä kunnan viranomaisiin
- keskustelemalla valtuutettujen kanssa
- kampanjoimalla erilaisten parannusehdotusten puolesta.

Lukiossa on myös muita konkreettisiä keinoja, joilla voidaan hillitä ilmastonmuutosta. Lukioissa on paljon mahdollisuuksia vaikuttaa siihen, millaista elämä maapallollamme tulee olemaan, sillä kouluissa työskentelee yleensä satoja ihmisiä joka päivä.

Kaikkea ei voi muuttaa kerralla, minkä takia kannattaa aina aloittaa ensin pienestä ja konkreettisesta asiasta. Seuraavaan tavoitteeseen on helpompi ryhtyä, kun ensimmäinen pieni tavoite saavutetaan. Parhaiten ilmastoasioita saa aikaan, kun asioita edistää ryhmä opiskelijoita.

Selaa muutamia ehdotuksia, jotka sinä voit lukiossa toteuttaa!

Lähteet:

[Nuoret ja osallisuus, osallisuus kouluissa](#)

[Improbatur, Kyllä! Lukioissa voidaan hillitä ilmastonmuutosta](#)

[Toivoa ja toimintaa, kouluruokailu osana vastuullista syömistä](#)

Energia

Koulukin voi käyttää uusiutuvaa energiaa

Lukiossa voi miettiä porukalla opiskelijoiden ja henkilökunnan kanssa, miten uusiutuvien energialähteiden osuutta voidaan lisätä. Eräät lukiot esimerkiksi tuottavat merkittävän osan tarvitsemastaan energiasta aurinkopaneeleilla, jotka asennettiin koulun katolle oppilaiden toiveesta.

Lämmitystä pienemmälle

Jo parin asteen lämpötilan laskulla voi saada merkittävän energiansäästön. Usein lämpötilaa on mahdollista säätää alhaisemmaksi yöaikaan, kun koulussa ei ole ketään.

Valaistus kuntoon!

Loisteputkista led-lamppuihin siirtyminen säästää merkittävästi sähköä. Opiskelijat voivat tehdä aloitteen valaistuksen muuttamisesta ja vaatia kestävämpiä ratkaisuja.

Lähteet:

[Nuoret ja osallisuus, osallisuus kouluissa](#)

[Improbatur, Kyllä! Lukioissa voidaan hillitä ilmastonmuutosta](#)

[Toivoa ja toimintaa, kouluruokailu osana vastuullista syömistä](#)

Ruoka

Ruokalistoilte enemmän kasviksia

Jos lukion ruoka tehdään omassa keittiössä, muutoksia voi ehdottaa suoraan keittiöön tai oman koulun johdolle. Jos ruoka tulee usean koulun yhteisestä keskuskeittiöstä, pitää selvittää, missä ruoka tehdään. Keskuskeittiöön vaikuttaminen on vähän hankalampaa, mutta palautteella saattaa muuttaa kerralla monen koulun asioita. Läheltä tuleva ja sesongissa oleva ruoka kuormittaa ilmastoa vähemmän kuin toiselta puolelta maapalloa raahattu riisi.

Tieto näkyville

Monissa lukioissa on järjestetty kampanjoita, joissa tieto ruokavalintojen vaikutuksista on viety sinne, missä syödään. On eri asia lukea ruuan hiilijalanjäljestä syödessä kuin maantiedon tunnilla.

Kasviruoka

Onko teidän koulussanne tarjolla maittavaa ja ravitsevaa kasvisruokaa joka päivä kaikille sitä haluaville? Syövätkö kaikki kasvisruokaa yhtenä tai kahtena päivänä viikossa? Jos esimerkiksi linjaston alkupäässä on tarjolla kasvisruokaa, on melko todennäköistä että kasvisruuan menekki kasvaa. Jos taas kasvisruoka täytyy noutaa jostain muualta kuin päälinjastolta, on todennäköistä että sen menekki pysyy pienenä.

Lisäksi on mahdollista tarjota koulun naapuruston asukkaille mahdollisuus nauttia kouluruoka-ateria edulliseen hintaan niinä päivinä, kun ruokaa on jäänyt yli.

Ruokarauha

Vastuullisen ja kestävä kouluruuan erityispiirre liittyy ruokailuympäristöön: viihtyisä ruokailuympäristö ja rauhallinen ruokailuhetki lisäävät oppilaiden hyvinvointia ja todennäköisyyttä sille, että mahdollisimman moni oppilas ja opiskelija nauttii ravitsevan koululounaan.

Hyvinvointinäkökulma on keskeinen aina, kun puhutaan ruuan ja ruokailun kestävydestä. Kouluruokailun yhteydessä teema nousee erityisen tärkeäksi. Myös

ruokahävikin näkökulmasta kouluruokailun viihtyisyys on tärkeä kestävän kehityksen teema.

Lähteet:

[Nuoret ja osallisuus, osallisuus kouluissa](#)

[Improbatur, Kyllä! Lukioissa voidaan hillitä ilmastonmuutosta](#)

[Toivoa ja toimintaa, kouluruokailu osana vastuullista syömistä](#)

Kouluruokailuasioissa oppilaita pitäisi kuunnella enemmän

“Kouluruokakeskustelu liha- ja kasvisruoan välillä käy kuumana. Oppilaiden mielissä tämä on kuitenkin toissijaista. Aikuisten asettamat lokerot eivät edistä reilua ruokamurrosta, vaan pahimmillaan jarruttavat sitä. Nuorille kouluruokailussa tärkeintä on yhteisöllinen ja rauhallinen ruokailuhetki, jossa tarjolla on monipuolista ja hyvänmakuista ruokaa. --

Etsimme ratkaisuja kestävään kouluruokailuun yhdessä oppilaiden kanssa Helsingissä ja Muuramessa. Oppilaat saivat laatia ratkaisuja kouluruokailun kehittämiseksi ryhmittäin toteutetuissa ruokapajoissa. Oppilaita pyydettiin vastaamaan valokuvien ja kuvatekstien avulla kysymykseen ”Miten kehittäisit kouluruokailua ilmastoystävällisemmäksi?”

[Lue lisää Just Food-hankkeesta](#)

Liikkuminen

Kannusta lukiolaisia liikkumaan

Kävely, pyöräily ja julkiset kulkuvälineet ovat ympäristön kannalta parhaita tapoja kulkea kouluun. Kisat ja kampanjointi ovat hyviä tapoja kiinnittää huomiota kanssaopiskelijoiden ja koulun henkilökunnan kulkutapoihin.

Vaikuta kuntaan

Kaavoitukseen tai muihin kunnan asioihin vaikuttaminen voi olla hidasta ja turhauttavaa, mutta se on myös merkityksellisempää kuin koulun seinien sisällä toimiminen.

Lukiolaisilla on todistetusti vaikutusvaltaa: lukion kestävän kehityksen kurssilaiset vaikuttivat aktiivisesti alueen pyöräteistä tehtyihin päätöksiin joitakin vuosia sitten.

Lähteet:

[Nuoret ja osallisuus, osallisuus kouluissa](#)

[Improbatur, Kyllä! Lukioissa voidaan hillitä ilmastonmuutosta](#)

[Toivoa ja toimintaa, kouluruokailu osana vastuullista syömistä](#)

Vaikuttaminen lähiympäristössä

Alla on esimerkkejä erilaisista keinoista vaikuttaa omassa lähiympäristössä. Esimerkkeinä on matalan kynnyksen vaikuttamistapoja, miten voi ottaa yhteyttä kaupunginvaltuutettuun, lautakunnan jäsenen tai vaikuttamistoimielinten jäseniin.

Matalan kynnyksen vaikuttaminen lähiympäristössä

Muutamia matalan kynnyksen esimerkkejä lähiympäristössä vaikuttamiseen:

Lähikaupan ruokiin vaikuttaminen

Monet lähikaupat ottavat mieluusti vastaan tuotetoiveita. Tuotteita saatetaan ottaa myymälään myyntiin jopa yhden toiveen jälkeen ja toiveesta voidaan ottaa esimerkiksi lähi- ja pientuottajien tuotteita kauppaan myyntiin.

Viestittäminen omassa ikkunassa

Käytä kotisi ikkunoita tai mahdollista omakotipihaasi viestin välittämiseen. Teippaa teksti tai kuva ikkunaan tai pystytä pieni kyltti pihamaalle. Pidä tekstit lyhyinä ja nopeasti ymmärrettävinä.

Piirtämällä katuun

Muistuta ohikulkijoille, että parempi maailma on mahdollinen! Kannanotot kadun pinnassa ovat näkyviä, innostavia ja monen silmiin osuvia. Käytä pois peseytyviä ja myrkyttömiä katuliituja.

Antamalla palautetta Helsingin kaupungille

Tiedätkö hyvän paikan aurinkopaneeleille? Haluaisitko jonkin tien muuttaa kokonaan kävelytieksi? Helsingin kaupungille voi antaa palautetta, jonka kautta pyytää muutoksia. Antamasi palaute ohjautuu Helsingin kaupungin palautejärjestelmään. Palautejärjestelmän avulla palautteita on helpompi käsitellä samalla tavalla ja hyödyntää kaupungin toiminnan kehittämisessä. Myös niiden käsittelytilaa ja vastauksia voidaan seurata.

OmaStadi- äänestys

OmaStadi on Helsingin tapa toteuttaa osallistuvaa budjetointia. Helsinki käyttää 8,8 miljoonaa euroa kaupunkilaisten ideoiden toteuttamiseen. Ideoista kehitetään yhdessä ehdotuksia, joista kaupunkilaiset äänestävät. Kaupunki toteuttaa eniten ääniä saaneet ehdotukset.

Kaupunginosien stadiluotsit

Kaikissa Helsingin suurpiireissä toimii stadiluotsi, joka auttaa kaupunkilaisia löytämään oikeat vaikuttamiskanavat Helsingissä. Stadiluotseilta saa tietoa osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista sekä niihin liittyvää ohjausta ja neuvontaa. Stadiluotsit tukevat alueiden toimijoiden välistä yhteistyötä ja järjestävät muun muassa pormestarin asukasilloja.

Lähteet:

[Ilmastotoiminta.fi](https://ilmastotoiminta.fi), 5 helppoa ideaa luovaan ilmaisuun

[Hel.fi](https://hel.fi), ohjeita ja tietoja palautteen antamisesta

[Omastadi](https://omastadi.fi)

[Hel.fi](https://hel.fi), stadiluotsit

Kestävä kaupunki

Kaupungit kuormittavat ekosysteemejä, joten ne tulisi suunnitella ekologinen kestävyys huomioiden. Sen takia olisi kannattavaa lisätä monimuotoisuutta ja ekosysteemien toimivuutta paremmin kaupunkeja rakennettaessa.

Tämän tyylisissä kaupungeissa:

- rakennettaisiin korkeampia rakennuksia,
- rakennettaisiin liikennettä enemmän maan alle ja
- maankäytön lisäksi huomioidaan muut kaupunkiekosysteemin alueet.

Tärkeintä olisi kuitenkin lisätä kaupunkeihin enemmän vihreää infrastruktuuria. Esimerkiksi kasvillisuutta lisäämällä voidaan parantaa hiilen sitoutumista ja ilmanlaatua sekä vähentää kaupunkiekosysteemin pirstaleisuutta. Isot viheralueet ovat tärkeitä ihmisen virkistytymisessä sekä eläinten elinympäristönä.

Pohdintatehtävä: Tosi usein kuitenkin kaupunkien tilasta on puutetta ja luonto joutuu väistymään kaupungin tieltä. Miten saataisiin lisättyä luonto ensin ajattelutapaa? Minkälainen olisi kestävä kaupunki?

Lähteet:

Aaltonen, A., Kujansuu, E., Merilä, J., Seppälä, J., Suontausta, T. ja Tuominen, P. 2021. Biomi: Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin. Helsinki: Otava s. 173-176.

Ota yhteyttä kaupunginvaltuutettuun, lautakunnan jäsenen tai vaikuttamistoimielinten jäseniin

Helsingin kaupungin ylimpiä päättäviä toimielimiä ovat kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus sekä lautakunnat. Niiden aloite-, kokous- ja päätösasiakirjoja pääset seuraamaan sähköisesti. Voit ottaa yhteyttä valtuutettuihin asiassa, johon haluat vaikuttaa. [Tiedot kaupunginvaltuutetuista.](#)

Kullakin neljästä toimialasta on 13-jäseninen lautakunta ja 1–3 jaostoa. Keskushallinnon ja toimialojen alla toimii lisäksi liikelaitosten johtokuntia ja pelastuslautakunta. [Lisätietoa lautakunnista ja johtokunnista sekä niiden päätösasiakirjat.](#)

Helsingin tavoitteena on olla yhdenvertainen ja tasa-arvoinen kaupunki, joka on toimiva ja viihtyisä kaikille asukkaille. Neuvostot ja toimikunnat ovat yksi tärkeä kanava seurata palvelujen toteutumista sekä vaikuttaa palvelujen suunnitteluun, päätöksenteon valmisteluun ja parempaan arkeen. Voit olla yhteydessä vanhusneuvoston, vammaisneuvoston, tasa-arvotoimikunnan tai yhdenvertaisuustoimikunnan jäseniin niiden teemoihin liittyvissä asioissa. [Kaikkien yhteystiedot ja lisätietoa teemoista löydät Ihmisoikeuksien Helsinki -sivuilta.](#)

Lähteet:

[Osallistu Helsinki, osallistumistavat](#)

Kunnat vaikuttajina

Myös kunnissa tehdään päätöksiä, joilla on ilmastovaikutuksia. Kunnat suunnittelevat palveluiden ja asutuksen sijoittumisen alueilleen. Näin kunta voi vaikuttaa, missä määrin kuntalaiset voivat selvitä ilman omaa autoa. Kunnat voivat päättää, millä tavoin kaukolämpöä tuotetaan, ja mistä lähteistä otetaan energia kunnan palveluiden tarpeisiin.

Suurissa kunnissa voidaan suunnitella, toteutetaanko kaupungin julkinen liikenne busseilla vai esimerkiksi sähköllä toimivilla raitiovaunuilla. Kuntien alueilla syntyvän jätteen kierrätykseen ja energiakäyttöön voidaan myös vaikuttaa. Kaiken kaikkiaan kuntien velvollisuus on ottaa ilmastönäkökulma huomioon kaikissa kunnan alueen toimissa, jotka synnyttävät kasvihuonekaasupäästöjä.

Lähteet:

[Peda.net, ilmastonmuutos](#)

Helsingin ilmastotavoitteet

Moni suomalainen kaupunki on sitoutunut torjumaan ilmastomuutosta ja se on ekologisen kestävyuden ohella olennainen osa nykypäivän kaupunkisuunnittelua. Helsingissä tätä ajatusta ohjaa Hiilineutraali Helsinki -ohjelma.

Helsinki ottaa ilmastomuutoksen vakavasti ja tavoitteena onkin olla hiilineutraali 2030 mennessä. Helsingin energiatehokkuusnormit ovat kansallista vähimmäistasoa korkeammat. Uusiutuva energia ja energiatehokkuus pyritään yhdistämään Helsingissä optimaalisella tavalla paitsi yksittäisissä rakennuksissa myös alueellisesti. Uudessa kaupunkistrategiassa niin ikään asetetaan hiilinollatavoite vuodelle 2040. Tämän jälkeen tavoitteena on hiilinegatiivisuus eli se, että Helsingissä hiilidioksidia sidotaan enemmän kuin sitä päästetään ilmakehään.

Jatkuvalla ilmastotyöllä on saavutettu jo paljon. Helsingin päästöt vuonna 2020 olivat 33 % pienemmät kuin vuonna 1990, vaikka asukasluku on kasvanut koko ajan. Jotta Helsingistä tulee hiilineutraali, päästöjä on kuitenkin vähennettävä **entistä enemmän ja nopeammin**. Hiilineutraali Helsinki syntyy helsinkiläisten, kaupungin, yritysten ja organisaatioiden yhteistyöllä.

Helsingin kaupunki on sitoutunut vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä erittäin merkittävästi. Tavoitteeseen päästään etenkin rakennusten järkevällä energiankäytöllä, vähäpäästöisellä joukkoliikenteellä ja lisäämällä kaupungin omistaman energiyhtiö Helenin uusiutuvaa energiantuotantoa.

Kaupunki pystyy kuitenkin vaikuttamaan vain rajalliseen osaan Helsingissä syntyvistä päästöistä. Suurin osa päästöistä aiheutuu helsinkiläisten asumisesta, liikkumisesta ja kuluttamisesta. Tämän vuoksi ilmastomuutoksen hillitsemiseen tarvitaan kaikkia helsinkiläisiä.

Lähteet:

[Uutta Helsinkiä, Läntinen Bulevardikaupunki, ilmastoviisaus](#)

[Hel.fi, ilmastoviisus Helsinki](#)

[My Helsinki, Helsinki hiilineutraaliksi](#)

[Helsingin ilmastoteot, Helsingin ilmastotavoitteet ja seuranta](#)

Helsingin ilmastotavoitteet

Uusi kaupunkistrategia

Ensimmäinen askel:
Hiilineutraali Helsinki 2030
mennessä

Toinen askel:
Hiilinollatavoite vuodelle 2040

Kolmas askel:
Hiilinegatiivisuus eli se, että
Helsingissä hiilidioksidia sidotaan
enemmän kuin sitä päästetään
ilmakehään

18/2020
Muokattiin <https://www.uudistaku.fi/julkistamiset/18mm-who-sinkhiiret-otitit>

Helsingin ilmastotavoitteet

Uusi kaupunkistrategia

Ensimmäinen askel

Hiilineutraali Helsinki 2030 mennessä

Toinen askel

Hiilinollatavoite vuodelle 2040

Kolmas askel

Hiilinegatiivisuus eli se, että Helsingissä hiilidioksidia sidotaan enemmän kuin sitä päästetään ilmakehään

Lähde:

[Helsingin ilmastoteot, Helsingin ilmastotavoitteet ja seuranta](#)

Kestävä elämäntapa

Helsingissä on pian 600 000 asukasta. Jokainen meistä voi vaikuttaa valinnoillaan ympäristön tilaan. Tutustu erilaisiin keinoihin linkin takaa.

[Kestävä elämäntapa \(PDF\)](#)

Helsinki hiilineutraaliksi

Kestäviä liikenneratkaisuja

Liikenteestä aiheutuu viidesosa Helsingin päästöistä. Keskeistä on vähentää autolla kuljettuja kilometrejä ja valita vähäpäästöisiä kulkuvälineitä. Hiilineutraaliksi pääseminen edellyttää myös ajoneuvoteknologian kehitystä edelleen.

Esimerkkejä toimenpiteistä:

- Edistämme sähköautojen käyttöä mm. kasvattamalla latausverkostoa.
- Vähennämme raskaan liikenteen päästöjä kalustovalinnoilla ja ympäristökriteereillä.
- Vähennämme satamatoiminnan päästöjä.
- Osallistumme ajoneuvoliikenteen hinnoittelujärjestelmän jatkoselvitysten laadintaan.
- Korotamme pysäköintimaksuja ja laajennamme pysäköintimaksuvyöhykkeitä.
- Edistämme pyöräilyä ja kävelyä sekä joukkoliikenteen käyttöä.
- Otamme käyttöön uusia liikkumispalveluja.
- Lyhennämme matkoja tiiviillä kaupunki- ja liikennesuunnittelulla.

Energiatehokkaampia rakennuksia

Rakennusten lämmitys aiheuttaa yli puolet Helsingin päästöistä. Suurin päästövähennyspotentiaali piilee vanhojen rakennusten energiaremonteissa: esimerkiksi peruskorjauksen yhteydessä rakennus voidaan korjata aikaisempaa huomattavasti energiatehokkaammaksi.

Kaupungin omalle rakennuskannalle on asetettu hyvin tiukat ja sitovat energiatehokkuusvaatimukset sekä uudis- että korjausrakentamisessa. Tämän lisäksi lisätään uusiutuvan energian paikallista tuotantoa sekä paikallisesti tuotettua lämpöä ja sähköä. Kaupungin toimet ovat laajamittaisia ja siten mittavia myös vaikutuksiltaan, koska vaatimukset koskevat kaikkia kaupungin toimitiloja, palvelurakennuksia ja Helsingin kaupungin asunnot Oy:n asuinrakennuksia.

Koska vain pieni osa Helsingissä sijaitsevista rakennuksista on kaupungin omistuksessa, on tärkeää saada asukkaat ja organisaatiot mukaan päästövähennyksiin. Kaupungin omistamien rakennusten osuus koko Helsingin rakennuskannan päästövähennyspotentiaalista on 11 %. Valtaosa päästöjä vähentävistä toimista on pitkällä aikavälillä taloudellisesti kannattavia rakennusten omistajille. Samalla ne usein parantavat asumisviihtyvyyttä.

Esimerkkejä toimenpiteistä:

- Tuemme neuvonnalla helsinkiläisten taloyhtiöiden energiaremontteja ja uusiutuvan energian lisäämistä.

- Ohjaamme kaupunginosien suunnittelua yhä vahvemmin hiilineutraalisuuden mukaisesti.
- Ohjaamme rakennusvalvonnassa energiatehokkaisiin ratkaisuihin sekä uusiutuvaan energiaan.
- Parannamme energiatehokkuutta ja lisäämme uusiutuvan energian käyttöä kaupungin palvelu- ja asuinrakennuksissa.
- Otamme huomioon rakentamisen koko hiilijalanjäljen ja edistämme puurakentamista.
- Uusimme ulkovalaistuksen energiatehokkaaksi.
- Teemme tilavarauksia päästöttömälle lämpö- ja tuulienergialle.

Energiantuotantoa

Kaupungin omistaman energiayhtiö Helen Oy:n kehitysohjelma vastaa energiantuotannon päästövähennyksistä. Sähköntuotannon päästöjen vähentäminen vaikuttaa koko valtakunnan päästöihin. Kivihiilen käyttö lopetetaan kokonaan. Hanasaaren kivihiililaitos suljetaan vuonna 2023 ja Salmisaaren kivihiililaitos vuonna 2024.

Helsinki haluaa toimia alustana uusille, kestäville ja innovatiivisille ratkaisuille, minkä vuoksi se järjesti vuosina 2020–2021 kansainvälisen Helsinki Energy Challenge -haastekilpailun. Kilpailulla haettiin ratkaisuja, joiden avulla kaupunki voidaan tulevien vuosikymmenien aikana lämmittää kestävällä tavalla ilman kivihiiltä ja mahdollisimman vähällä biomassalla. Kilpailuehdotuksia saatiin yhteensä 252 kappaletta 35 maasta. Yhteensä yli 1 500 asiantuntijaa ja innovaattoria eri puolilta maailmaa osallistui haastekilpailuun. Kilpailun voittajat julkistettiin maaliskuussa 2021.

Esimerkkejä toimenpiteistä:

- Korvaamme fossiilisia polttoaineita rakentamalla uusiutuvalla energialla toimivia lämpölaitoksia.
- Hyödynnämme hukkalämpöä.
- Otamme käyttöön lämpöpumppuja.
- Hyödynnämme lämmön ja sähkön kysyntäjoustoa.
- Siirrymme sähköntuotannossa tuuli- ja aurinkoenergiaan.
- Käytämme sähkövarastoja.
- Sovellamme tulevaisuuden energiaratkaisuja.

Kohti älykästä ja puhdasta taloutta

Hankinnat muodostavat yli 40 % kaupungin menoista. Helsingin tavoitteena on vähentää omien hankintojensa päästöjä ympäristökriteerien avulla, esimerkiksi rakennusmateriaaleissa, ruokapalveluissa tai ICT-laitteissa. Lisäksi kaupunki luo alustoja ja mahdollisuuksia Smart & Clean -liiketoiminnan kehittämiseksi.

Esimerkkejä toimenpiteistä:

- Teemme ilmastoystävällisten tuotteiden ja palveluiden kehittämisen Helsingissä mahdollisimman helpoksi.
- Kehitämme ilmastoystävällisiä ratkaisuja yhdessä yritysten ja kaupunkilaisten kanssa.
- Uskallamme kokeilla uutta ja tehdä pilotteja, ja jaamme niistä saadut opit.
- Kehitämme kaupungin hankintakriteerejä sellaisiksi, että ne kannustavat tarjoamaan ilmastoystävällisiä tuotteita ja palveluita.
- Otamme huomioon hankkimiemme tuotteiden ja palveluiden koko elinkaaren.
- Edistämme jakamis- ja kiertotaloutta mm. kaupungin tilojen käytössä, kirjastoissa sekä ruokahuollossa.
- Seuraamme hankintojamme ja raportoimme niistä entistä suunnitelmallisemmin.
- Vahvistamme kaupunkilaisten, kaupungin työntekijöiden sekä poliitikkojen osaamista ilmastonmuutos- ja kiertotalousasioissa.

Lähteet:

[My Helsinki, Helsinki hiilineutraaliksi](#)

Seuraa toimenpiteitä Ilmastovahtin avulla

Helsingin tavoitteena on olla hiilineutraali kaupunki vuoteen 2030 mennessä. Hiilineutraali Helsinki -toimenpideohjelmassa on suunniteltu, miten päästövähennykset käytännössä saavutetaan.

Ilmastovahtiin on kerätty 147 toimenpidettä, joihin Helsingin kaupunki on sitoutunut kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. Tavoitteena on tehdä Helsingistä hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Toimenpiteet on kaupunginhallitus hyväksynyt joulukuussa 2018 ja ne on valittu siten, että kaupungilla on niihin vaikutusmahdollisuuksia ja niitä pystyy seuraamaan. Näiden toimenpiteiden avulla pyritään järjestämään asiat niin, että ilmastoystävällinen elämä olisi helsinkiläisille ja Helsingissä vieraileville mahdollisimman helppoa. Kaupunki pystyy tekemään paljon, mutta helsinkiläisten valinnat ratkaisevat.

Toimenpiteiden edistymistä voi seurata [Ilmastovahti-palvelussa](#).

Lähteet:

[Ilmastovahti, toimenpiteet](#)

[Helsingin ilmastoteot, Helsingin ilmastotavoitteet ja seuranta](#)

Kuva: Helsingin alueellisten päästöjen jakauma. Yhteensä 2611 kt CO₂-ekv. (2019).

Lähde: HSY 2020.

